

Kooste Lapin kirjaston johtoryhmän kokouksesta 6.2.2020

1. Puheenjohtajisto

Puheenjohtajistossa jatkaa Kati Oinas 16.2.2021 saakka. Kevään kokouksessa valitaan uusi jäsen puheenjohtajistoon Kyösti Satokankaan tilalle sekä sovitaan puheenjohtajiston keskinäinen järjestys.

2. Koulutuskuntayhtymä Lappian kirjastopalveluiden järjestäminen

Koulutuskuntayhtymä Lappialta on tullut Kemille, Torniolle, Muoniolle ja Tervolalle yhteistyöaloite koskien kirjastopalvelujen järjestämistä. Lappian kirjastopalvelusopimus Lapin korkeakoulukirjaston kanssa on päättynyt vuodenvaiheessa, ja Lappia ehdottaa, että jatkossa Kemin, Tornion, Muonion ja Tervolan yleiset kirjastot hoitavat opiskelijoiden kirjastopalvelut. Lappia muokkaa parhaillaan sopimusluonnosta, jonka pohjalta neuvotteluja jatketaan. Aiempia palvelusisältöjä Lapin korkeakoulukirjaston kanssa ovat olleet mm. Rekku-kuljetukset toimipisteiden välillä, verkkokirjaston käyttö, Ellibs-verkkokirjalainaus, työskentelytilojen käyttö sekä kirjastoesitykset vuosittain uusille opiskelijoille. Kirjastonjohtajien kesken käytyjen keskustelujen pohjalta Meri-Lapin kirjastonjohtajat suhtautuvat myönteisesti Lappian yhteistyöaloitteeseen. Lopullisen päätöksen mahdollisen yhteistyön aloittamisesta kirjastopalvelujen tuottamisesta Lappialle tekee viime kädessä kunkin kunnan/kaupungin valtuusto.

Koha-Suomen osalta tämä ei tarkoita sopimusmuutosta tai osakkeiden hankkimista. Lappia kuuluu näihin kuntiin.

Lappian mukaan tulo Kohaan ei aiheuttaisi käyttökatoa Kohan käyttöön. Pääkäyttäjät tekevät muutokset Kohaan ja Lappian niteet liitettäisiin uusina niteinä Kohaan. Lappian tarpeet tilastoinnille on selvitettävä, mikä ohjaa Kohaan tehtäviä määrityksiä.

Johtoryhmä hyväksyi selvityksen jatkamisen Lappian kanssa.

3. Uutuuskirjojen hankinta / lainaus

Päätettiin jatkaa käytäntöä, jossa kirjaston ainoa kappale tietystä nimekkeestä voi olla lyhytlaina. Mahdollisesti parempi ratkaisu olisi jonkinlainen uutuus-ominaisuus, joka mahdollistaisi varaamisen mutta rajoittaisi laina-aikaa. Koha-Lapin pääkäyttäjille annettiin tehtäväksi selvittää eri kirjastojen käytänteitä ja millaisia mahdollisuuksia Koha tarjoaa eri aineistoille ja laina-ajoille sekä palata asiaan kevään kokouksessa.

4. Kuntien taloudellinen tilanne

Kimpassa on keskustelut erilaisista karhuntuvaihtoehdoista kirjastojen tulojen kasvattamiseksi ja menojen karsimiseksi.

Kohassa on mahdollista lähettää 2. palautuskehotus asiakkaalle sähköpostilla, mikäli hänelle sähköposti Kohassa on merkitty. Tämä päätettiin ottaa käyttöön Lapissa (nykyisin 2. palautuskehotus lähtee aina paperisena e-kirjeenä).

Sähköpostin perillemenossa on kuitenkin ongelma Gmail-osoitteissa, sillä ne voivat päätyä roskapostiin. Ongelma voitaisiin korjata ainakin suuremmalta osalta asiakkaista sillä, että lähetettävät sähköpostit muutettaisiin muotoon NOREPLY, eli asiakas ei suoraan voisi vastata viestiin. Koska postin kulku on epävarmaa ja tällä vaihtoehdolla voitaisiin ehkä vähentää palautepostiin tulevien uusintapyyntöjen määrää, päätettiin Kohasta lähtevät viestit muuttaa NOREPLY-muotoon. Pääkäyttäjät hoitavat muutokset, jotka voivat vaatia toimia myös kuntien it-tuelta. Sähköpostin käyttöönottoa kannattaisi myös mainostaa säästöajatuksilla.

5. Kuljetuskustannukset ja vuoden 2020 aineistomäärärahat

Johtoryhmässä on keskustelu kuljetuskustannusten jakaantumisesta sekä aineistomäärärahoista liittyen kuntien kiristyvään taloudelliseen tilanteeseen. Keskustelu jatkuu.

6. Melinda

Koha-Suomen kirjastot ollaan liittämässä Melindaan kevyellä versiolla, jossa paikalliskannan aineistoa ei siirretä liittymisen yhteydessä Melindaan. Käytännössä liittyminen Melindaan ei vaikuta suuresti luetteloiden työhön, sillä luettelointitiedot viedään ja tuodaan Koha-Tätiä kautta paikalliseen Koha-asennukseen. Rovaniemi tekee Lapin kirjaston puolesta sopimuksen Melindaan liittymisestä.

Melindasta tullaan järjestämään luetteloiduille koulutusta vuoden 2020 aikana.

7. Kohan kuulumiset

Kohan yhtiökokous pidetään 15.6. Mikkeliissä. Osakaskunnat voivat lähettää kokoukseen oman edustajan tai antaa valtakirjan Rovaniemen edustajalle.

Edellisen vuoden tilinpäätöksessä todettiin, että Koha-Suomi jäi alle 1000 euroa plussalle, tavoite on olla voittoa tuottamaton yhtiö.

8. AKE Lapin kuulumiset

Koulutuksia järjestettiin yhteensä kuusi, ja koulutuksiin osallistujia oli yhteensä 155.

Koulutuspalautteiden keskiarvo oli 4,41 asteikolla 1-5. Kunnittaisessa osallistumisessa on vaihtelua, ja on edelleen kuntia, joista koulutuksiin osallistutaan vähän tai ei lainkaan.

AKE-koulutuskoordinaattorien tapaaminen järjestetään Rovaniemellä kaksipäiväisenä maaliskuussa.

Liboppi-alusta on tulossa myös AKE-koulutusten oppimisalustaksi. AKE-kouluttajien keskustelussa on ollut esillä perinteisten lähipäivien ongelmat eli vähäinen osallistujamäärä ja koulutusten vaikuttavuus. Vaihtoehtoina on mietitty mm. vertaisoppimisen lisäämistä.

9. Digihankkeen kuulumiset

Digitukihankkeen Libopin välitentti on suorittanut 27.1. mennessä 22 työntekijää.

Hanke ostaa Ari Haasion vetämän tiedonhakukoulutuksen, joka sisältää webinaarin ja kaksi saman sisältöistä työpajapäivää (14.5. Rovaniemi, 15.5. Sodankylä). Webinaari on katsottavissa vuoden ajan helmikuusta 2020.

Somen hyödyntämisestä kirjastojen palveluiden markkinoinnissa järjestetään kaksi lähipäivää Rovaniemellä sekä Sodankylässä. Koulutuksen toteuttaa Reddo Partners. Koulutuksesta jää videotallenne kirjastojen käyttöön.

Näiden lisäksi selvitetään Lapin kirjaston e-palveluiden koulutusten hankkimista ko. palvelujen tarjoajilta.

Digihankkeen toinen aluekierros alkaa kevättalvella. Kierroksen noin 3 tunnin koulutuksissa kaikille yhteisiä kokonaisuuksia ovat päätelaitteen perusteet (tabletti/puhelin), somen perusteet ja verkon tietoturvallinen käyttö. Lisäksi käydään läpi digiopastamisen asioita kirjastojen toiveiden mukaan.

Hankkeesta tiedottamista lisätään sähköpostissa sekä Lapin kirjaston viikkopalaverissa. Lapin kirjastopäivillä kartoitetaan henkilökunnan toivomuksia henkilökunnan välisestä viestintäkanavasta. Kevään aikana selvitetään mahdollisuutta medianäkyvyyden ostamiseksi, tavoitteena olisi tuoda esille kirjastojen palveluja ja digiosaamista ja siten kannustaa henkilökuntaa kehittämään omaa osaamistaan.

Kunnissa kannustetaan kalenteroimaan työntekijöille aikaa digiopastamisen koulutusten suorittamiseen.

10. Lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukemista edistävien kirjastopalvelujen erityistehtävä / Seinäjoen ERTE

Seinäjoen ERTE on aloittanut toimintansa tammikuun 2020 alusta. OKM:n antamiin tehtäviin kuuluu lasten ja nuorten lukemista edistävän yleisten kirjastojen valtakunnallisen toimijaverkoston luominen ja johtaminen sekä verkoston yhteistoiminnan aktiivinen kehittäminen. Tätä tehtävää varten perustetaan valtakunnallinen neuvosto, jonka ensimmäinen kokous järjestetään 24.3.2020 Seinäjoella. Neuvostossa tulee olemaan yhteensä 20 jäsentä, kaikki yleisten kirjastojen edustajina, eli kaksi kultakin AKE-alueelta. Rovaniemeltä neuvostoon nimettiin LaNu:n erikoiskirjastonhoitaja Sanna Haakana sekä Sallasta Suvi Seppälä.

ERTE:n ensimmäinen koulutustilaisuus lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville järjestetään Seinäjoella 25.11. Tilaisuuteen pyydettiin kultakin AKE-alueelta 1-2 lukemisen edistämisen hanke-esittelyä. Lapista päätettiin lähettää esiteltäväksi Sodankylän hanke *Lukeminen jätkien työkalupakkiin* sekä Inarin hanke *Lukemaan innostaminen vertaisvinkkaamalla ja Storytelling menetelmää käyttäen*.

11. Lapin kirjaston käyttösäännöt

Asiakkaille päätettiin jakaa haitariksi taitettua käyttösääntöä. Tämä malli ei täytä selkokielen vaatimuksia asettelun suhteen, mutta teksti on selkokielen.

Finnassa on saatavana täysin selkokielineen versio sivulla <https://lapinkirjasto.finna.fi/Content/kayttosaannot>. Tätä voidaan tulostaa myös asiakkaille jaettavaksi.

Käytösäännöissä käyttökiellon antaminen kerrotaan olevan mahdollista suullisesti tai kirjallisesti. Tosiasiassa suullinen käyttökielto ei pitäisi olla mahdollista. Sääntöjä ei kuitenkaan kannata muuttaa tältä osin, vaan antaa käytännössä käyttökiellot kirjallisesti.

12. Kohan ip-rajauk

OUTI-kirjastojen Koha-asennukselle on tehty tietoturva-auditointi. Tämän tuloksena Koha-Suomi suosittelee ip-rajauksen käyttöönottoa Kohan käyttöön. Tämä tarkoittaa, että Kohaan pysyisi kirjautumaan vain määrätyistä verkon osoitteista.

Ip-rajauksen ongelma ovat kirjastoautot ja pop-up-kirjastot, jotka eivät ole kiinteässä verkossa ja joiden ip-osoite voi vaihdella. OUTI-kirjastoissa on kuitenkin selvitetty miten nämä voidaan hoitaa.

Johtoryhmä päätti, että myös Lapissa siirrytään ip-rajaukseen, ja pääkäyttäjät aloittavat muutoksen valmistelun.

Tietoturvan ja –suojan vahvistamiseksi keväämmällä toteutetaan myös Kohan käyttäjätunnusten salasanaikäytäntöjen tiukentaminen.

13. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään toukokuussa.